

Ο ΡΑΦΤΗΣ ΚΙ Ο ΜΑΓΕΙΡΑΣ ΠΑΝΕ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Όταν ο βασιλιάς κήρυξε τον πόλεμο στο βασιλιά της άλλης χώρας, ο λαός που ντύθηκε στο χακί και ζώστηκε τ' άρματα για να πάει να πολεμήσει, τον ζητωκραύγαζε. Ήταν ένας πάρα πολύ σπουδαίος βασιλιάς. Κυρίως, ήταν πάρα πολύ έξυπνος. Ήταν, είπε, τιμή για τους φαντάρους που θα πήγαιναν να χάσουν στον πόλεμο χέρια, πόδια, μάτια, ζωές.

«Δεν καταδεχόμαστε» είπε στο λόγο που τους έβγαλε πριν πάνε στο μέτωπο «να πολεμάμε για ταπεινούς λόγους. Οι γενναίοι πολεμούν για την τιμή και για την πατρίδα. Κι εσείς είστε πάνω απ' όλα γενναίοι! Έχετε ιδανικά υψηλά. Το ξέρω ότι θα τιμήσετε την πατρίδα σας, ακόμα και κουρελιασμένοι, και διψασμένοι, και νηστικοί! Ποιος χρειάζεται το φαΐ, όταν μπορεί να χορτάσει και να ξεδιψάσει με περηφάνια, όταν μπορεί να φανεί αντάξιος της χώρας του και του βασιλιά του;»

Οι φαντάροι ήξεραν μόνο την πείνα και τη δίψα της μίζερης ειρήνης τους, που την είχαν συνηθίσει, και δεν είχαν πρόβλημα να συμφωνήσουν. Δεν μπορούσαν να φανταστούν τι θα πει πείνα και δίψα στον πόλεμο. Ούτε μπορούσαν να φανταστούν ότι ο βασιλιάς τους είχε μόλις τσακίσει μισό αρνί κι ένα ταψί μπακλαβά αντί για την караβάνα το χυλό που έφαγαν οι ίδιοι. Ούτε τους περνούσε από το μυαλό ότι κι ο βασιλιάς της άλλης χώρας είχε μαζέψει, όμοια κι εκείνος, τους πεινασμένους του (που τους είχε ντύσει επίσης στα φανταρίστικα, αλλά σ' άλλο χρώμα), και τους έλεγε τα ίδια... Ακριβώς τα ίδια! Επειδή στη χώρα του δεν ευδοκιμούσαν τ' αρνιά μα τα γουρούνια, είχε καταβροχθίσει, αντί για πρόβατο, ένα ψητό γουρουνόπουλο. Τσίμπησε και καμιά εκατοστή ταρτάκια, κι όπως ήταν χορτάτος, έβγαζε το λόγο με κέφι. Οι εχθροί φαντάροι ήταν κι εκείνοι μισοχορτάτοι. Είχαν στραγγίσει την караβάνα με το χυλό, απaráλλαχτα όπως οι εχθροί. Σε λίγο, οι δυο στρατοί θα συναντιούνταν για ν' αναμετρηθούν στο πεδίο της «τιμής», για χάρη των βασιλιάδων τους, που ως χθες ήταν σύμμαχοι κι είχαν γίνει τώρα εχθροί...

Πέρασαν έτσι χρόνια. Οι φαντάροι, όπως το είχαν πει οι δυο βασιλιάδες, πολεμούσαν κουρελιασμένοι, διψασμένοι και νηστικοί. Όταν κανένας απ' αυτούς, από την πολλή πείνα, τη δίψα και τα βάσανα, ξέχναγε γιατί πολεμούσε, ήταν εκεί οι στρατηγοί για να του το θυμίζουν: για την πατρίδα και για το βασιλιά!

Και πέρασαν κι άλλα χρόνια...

Οι φαντάροι που είχαν πάει πρώτοι στον πόλεμο, χορτασμένοι από τιμή και περηφάνια, δεν υπήρχαν πια. Οι πιο τυχεροί –ή οι πιο άτυχοι– γύρισαν στην πατρίδα τους μέσα σε κασόνια. Είχαν κερδίσει από ένα μετάλλιο, αποδεικτικό της πολεμικής τους αξίας, και λίγα τετραγωνικά μέτρα υπόγειας χωματένιας κατοικίας, όπου μπορούσαν να σαπίζουν ήσυχα, χωρίς να νιώθουν πια καμιά δυστυχία. Οι πιο άτυχοι –ή οι πιο τυχεροί– γύρισαν ζωντανοί αλλά μισεροί. Ζητιάνευαν στους δρόμους, γιατί δεν ήξεραν τι άλλο να κάνουν. Είχαν πάρει κι αυτοί από ένα μετάλλιο, αλλά κανείς δεν τους έδωσε τίποτα, όταν προσπάθησαν να το ανταλλάξουν με ψωμί ή, έστω, με λίγο χυλό. Έψαξαν το βασιλιά, να του πουν ότι πεινάνε, αλλά ο βασιλιάς ήταν άφαντος. Δοκίμασαν να μπουν μέσα στο παλάτι για να τον βρουν, μα ούτε κι αυτή η προσπάθεια είχε επιτυχία.

«Ο βασιλιάς είναι πολύ λυπημένος» είπαν οι βασιλικοί φρουροί, που εμπόδιζαν τον κόσμο να περάσει την πύλη «Θρηνεί για την αποτυχία σας να κερδίσετε τον πόλεμο. Όχι, όχι. Δεν μπορεί να σας δεχτεί...»

Οι δυο βασιλιάδες δεν ήταν μόνο λυπημένοι, αλλά και θυμωμένοι! Τόσα χρόνια, κι ακόμα στα ίδια βρίσκονταν. Αυτοί οι άθλιοι φαντάροι μόνο να πεθαίνουν ήξεραν. Και να σακατεύονται. Στο μέτωπο πολεμούσαν τώρα οι γιοι τους. Αλλά ούτε εκείνοι τα πήγαιναν καλύτερα. Αντί να νικούν, γύριζαν πίσω μέσα σε κασόνια, όπως οι πεθαμένοι πατεράδες τους. Οι δυο χώρες που πολεμούσανε μεταξύ τους είχαν γεμίσει σακάτηδες, χήρες και ορφανά.

Όλοι πεινούσαν. Εκτός από τους δυο βασιλιάδες, γιατί οι κακοτυχίες τους είχαν ανοίξει την όρεξη. Κάθε μέρα καταβρόχθιζαν τεράστιες ποσότητες φαγητού, περιμένοντας πότε θα νικήσουν. Είχαν βαρεθεί το μενού των βασιλικών μαγειρών κι ανυπομονούσαν να πέσουν στα χέρια τους οι θησαυροί των εχθρών για να δοκιμάσουν ο ένας γουρούνι, που δεν υπήρχε στη χώρα του, κι ο άλλος αρνί, που δεν το ήξεραν στη δική του.

Κι όσο περίμεναν οι βασιλιάδες, ασφαλισμένοι και χορτασμένοι, τόσο πέθαινε ο κόσμος στις χώρες τους και στο μέτωπο, από την πείνα κι από τις σφαίρες. Οι φαντάροι τριγυρνούσαν σαν υπνοβάτες, ψάχνοντας απελπισμένα ένα ψίχουλο και πυροβολώντας όποιον να 'ναι, εχθρό ή και τον διπλανό τους, γιατί από την ξενηστικομάρα είχαν χάσει το μυαλό τους. Αντί γι' ανθρώπους, έβλεπαν κοτόπουλα, γαλόπουλα και παπιά. Στη θέση των κεφαλιών νόμιζαν ότι φύτευαν λάχανα, μπρόκολα και κουνουπίδια.

Κάποτε, σ' ένα έρημο στρατόπεδο, ύστερα από μια μεγάλη μάχη, συναντήθηκαν δύο φαντάροι που είχαν ξεκοπεί από τα συντάγματά τους.

Ο ένας φαντάρος φορούσε στολή στρατηγού. Καμιά φορά σκοτώνονται κι οι στρατηγοί, και τα ρούχα τους μένουν πίσω. Απλή στολή εκστρατείας ήταν, αλλά πόσο διαφορετική από τη δική του! Το ύφασμα δεν έγδερνε το δέρμα, ούτε τσιμπούσε όπως γινόταν με τα φανταρίστικα ρούχα.

Ο άλλος φαντάρος, που φορούσε τα κανονικά του, τον πέρασε γι' ανώτερο και κοκάλωσε από την τρομάρα.

«Διατάξτε στρατάρχα μου!»

Ο φαντάρος δεν ξιπάστηκε. Στο κάτω-κάτω, δεν ήταν κανονικός στρατηγός, αλλά ένας καημένος οπλίτης μέσα στα ρούχα ενός πεθαμένου αξιωματικού.

«Πού τέτοια τύχη συνάδελφε...» γέλασε με το ζόρι (μαύρο γέλιο) «... Μήπως σου βρίσκεται τίποτα να μασήσω; Μέρες έχω να φάω...»

Ο άλλος ανάσανε.

«Πες το ντε... και κόντεψα να τα κάνω πάνω μου!»

Οι δυο φαντάροι κάθισαν πλάι-πλάι και μοιράστηκαν λίγη κουραμάνα.

«Ωραίο ράψιμο...» είπε ο ένας με ζήλεια, θαυμάζοντας τη στολή στρατηγού που φορούσε ο διπλανός του.

«Ωραίο δε θα πει τίποτα! Πριν από τον πόλεμο ήμουν ράφτης. Ξέρεις πόσα τέτοια έχουνε περάσει απ' τα χέρια μου;... Αλλά ποτέ δεν είχα φορέσει ο ίδιος ύφασμα σ' αυτή την ποιότητα. Σα να σε χαϊδεύει ένα σύννεφο νιώθεις. Γερό, ζεστό κι ανάλαφρο. Ούτε καταλαβαίνεις ότι το φοράς...»

«Έτσι ε;...» είπε ο άλλος φαντάρος «... Εγώ ήμουνα μάγειρας. Μου 'χει τύχει να δουλέψω μέχρι και στις κουζίνες του παλατιού! Το καλύτερο γουρουνόπουλο έφτιαχνα...! Αλλά ούτε κι εγώ το δοκίμασα ποτέ. Ο βασιλιάς είχε ειδικό προσωπικό για τον έλεγχο των βασιλικών γευμάτων. Αλίμονό σου αν έλειπε κανένα κοψίδι.»

«Γουρουνόπουλο;!» απόρησε ο πρώην ράφτης «Μη χειρότερα! Δεν ήξερα ότι τα κάνουμε εισαγωγή. Αν μπορούσα, φίλε, να βρω γουρουνόπουλο για να το στείλω στο βασιλιά, θα 'κανα την τύχη μου. Μέχρι και τιμητική άδεια θα μπορούσα να πάρω!»

«Αμ, δεν το ξέρω;...» συμφώνησε ο βασιλικός μάγειρας «Την ίδια τύχη θα 'χα κι εγώ, έτσι και κατάφερνα να βρω κανένα πρόβατο!»

Τότε μόνο κατάλαβε ο ράφτης ότι καθότανε πλάι στον εχθρό του κι είχε μάλιστα μοιραστεί και την κουραμάνα του! Αλλά, πώς στο καλό, μιλούσανε την ίδια γλώσσα;...

«Ήμουν πολλά χρόνια μετανάστης στη χώρα σας» είπε ο πρώην μάγειρας στον ψευδοστρατηγό «και δε νιώθω ξένος ανάμεσά σας. Ή μήπως νομίζεις ότι έχασα τα φούμαρα που μας σερβίρισαν οι χαραμοφάηδες οι βασιλιάδες μας;»

Ο ψευδοστρατηγός δεν το έβρισκε παράξενο να σκέφτεται το σερβίρισμα ένας που το επάγγελμά του είχε σχέση με το φαγητό, όμως τι ήταν αυτά τα φούμαρα; Και πώς γινόταν να μιλάει κανείς με τόσο λίγο σεβασμό για ένα βασιλιά που, μάλιστα, υπήρξε κι αφεντικό του;...

«Σ' έχουν παραμυθιάσει για καλά κακομοίρη μου!» είπε ο εχθρός φαντάρος στον πρώην ράφτη «Έχεις ποτέ σου σκεφτεί ότι χωρίς εμάς τους δύο ούτε οι βασιλιάδες θα μπορούσαν να τρώνε ούτε οι στρατηγοί να κάνουν τον πόλεμο; Τίποτα δεν μας χωρίζει, και πάρ' το χαμπάρι!»

Η αλήθεια είναι ότι, για μια στιγμή, ο φαντάρος – ράφτης σκέφτηκε να του την ανάψει γιατί εξακολουθούσε να είναι οπλισμένος κι επιπλέον εχθρός, επικράτησε όμως η περιέργεια.

«Για στάσου συ...» (πήγε να τον πει συνάδελφο, αλλά δεν του καλοκάθισε να αποκαλέσει συνάδελφό του έναν εχθρό... κι έτσι το κατάπιε!) «... και πώς αλλιώς δηλαδή να γίνει;»

«Χωρίς αυτούς!»

«Τι εννοείς χωρίς;»

«Εννοώ ότι, χωρίς αυτούς, γίνεται. Χωρίς εμάς όχι!»

Σα να είχε δίκιο ο σεφ... Όσο πιο πολύ το σκεφτόταν ο ράφτης, τόσο πιο λογικό του φαινόταν. Πώς και δεν το σκέφτηκε από πριν;... Μα ο «εχθρός» φαντάρος είχε απάντηση και σ' αυτό.

«Γιατί δεν είχες ούτε ένα λεπτό ελεύθερο για να σκεφτείς!»

Λες;... Όταν ήταν παιδί είχε καιρό, αλλά κάθε φορά που ρωτούσε «γιατί», οι γονείς του απαντούσαν «γιατί έτσι!»... Εκείνοι δεν είχαν πια καιρό για να σκέφτονται κι έμαθαν σιγά-σιγά να μην ψάχνουν. Ύστερα μεγάλωσε, κι η ζωή του γέμισε φτώχεια και βάσανα. Τότε ο χρόνος πέταξε απ' το παράθυρο και ξέχασε αυτή τη λέξη. Κι όταν τα δικά του παιδιά άρχισαν να ρωτούν, εκείνος απαντούσε όπως προηγουμένως οι δικοί του γονείς: «γιατί έτσι!»...

Ο βασιλικός μάγειρας φαίνεται ότι κάποια στιγμή βρήκε χρόνο, γιατί κάθισε και το σκέφτηκε καλά. Δεν του ήρθε, βέβαια, ουρανοκατέβατο, γιατί αυτό το άτιμο το «γιατί» αρχίζει ν' αποκτάει νόημα όταν είναι πολλοί μαζί, κι όχι ο καθένας μόνος του.

«Και τι γίνεται με την τιμή και με την πατρίδα;» ρώτησε ο ψευδοστρατηγός.

«Η τιμή τους έχει τη γεύση της πείνας κι η πατρίδα τους τη μυρωδιά του θανάτου!»

«Δηλαδή;»

«Δηλαδή, η πείνα μας μένει ίδια, είτε οι βασιλιάδες μας κάνουν πόλεμο είτε τους βολεύει να ζήσουμε για λίγο στην ειρήνη. Κι ο θάνατος ποτέ δεν ξέρουμε πού φωλιάζει κι αν θα έρθει από ανέχεια ή από σφαίρα.»

«Θες να πεις ότι δεν υπάρχει τιμή και πατρίδα;» απόρησε ο ράφτης.

«Υπάρχει. Αλλά δεν έχει το ίδιο νόημα για όλους. Άλλο έχει γι' αυτούς που αποφασίζουν τους πολέμους για να ωφεληθούν, κι άλλο για μας που σκοτωνόμαστε για δικό τους χατίρι...»

Είχε αρχίσει να φυσάει αέρας κι έφτανε ως τα ρουθούνια τους η μυρωδιά της πτωματίλας.

«Τώρα, δηλαδή, εγώ πρέπει να σε συλλάβω;» είπε ο ράφτης στον μάγειρα κι έξυσε το κεφάλι του.

«Κανονικά, πρέπει να κάνω κι εγώ το ίδιο» απάντησε ο μάγειρας στο ράφτη.

Αλλά κανείς από τους δύο δεν είχε όρεξη για τέτοιο πράγμα. Άσε που έπρεπε ν' αλληλοσκοτωθούν, αφού ήτανε κι οι δυο οπλισμένοι. Κι έπειτα, πώς να «συλλάβεις» κάποιον που έχεις μοιραστεί μαζί του τόσα πράγματα, κι ας είναι τυπικά «εχθρός»;... Όπως και να το κάνεις, ένας ράφτης έχει πιο πολλά κοινά μ' ένα μάγειρα παρά μ' ένα στρατηγό, κι ας φοράει τη στολή του. Κι ένας μάγειρας έχει πιο πολλά κοινά μ' ένα ράφτη παρά μ' ένα βασιλιά, κι ας του έχει ετοιμάσει τον περιδρομο ένα εκατομμύριο φορές...

«Εγώ, συνάδελφε, λέω να του δίνουμε...» μίλησε πρώτα ο ράφτης, χωρίς αυτή τη φορά να σκεφτεί ότι δεν έπρεπε να λέει συνάδελφο τον φαντάρο από το αντίπαλο στρατόπεδο.

«Νομίζω κι εγώ ότι είναι το καλύτερο...» συμφώνησε κι ο βασιλικός μάγειρας «... Πρέπει να γυρίσουμε πίσω. Τουλάχιστον προς το παρόν. Θα ξανασυναντηθούμε όμως!»

Ο ράφτης δεν μπορούσε να καταλάβει πώς θα ξανασυναντιούνταν. Έτσι κι έβρισκαν ο καθένας το σύνταγμά του, θα έπαυαν πια να είναι «συνάδελφοι» και θα ξαναγίνονταν «εχθροί». Αν δεν το έκαναν, ήταν βέβαιο ότι θα υπέγραφαν τη θανατική τους καταδίκη γιατί κανείς βασιλιάς και κανείς στρατηγός δεν θα τους θεωρούσε κάτι λιγότερο από προδότες!

Αλλά ο πρώην μάγειρας είχε διαφορετική γνώμη.

«Δεν θα μείνουν έτσι τα πράγματα, θα το δεις. Κάποτε θα ξανασυναντηθούμε. Σ' έναν άλλο τόπο και σ' έναν άλλο χρόνο. Τότε όμως θα είμαστε στο ίδιο στρατόπεδο και θα πολεμάμε τον ίδιο εχθρό. Θα έχουμε την ίδια σημαία, που θα είναι διαφορετική κι από τη δική σου κι από τη δική μου και θα μπορούμε να την κρατάμε με αληθινή περηφάνια.»

Ο ράφτης δεν καταλάβαινε τι είδους σημαία θα ήταν αυτή.

Ο μάγειρας σήκωσε από κάτω ένα κουρέλι, κάποιο απομεινάρει φανταρίστικης στολής, κατακόκκινο από το αίμα. Ως τότε, ο ράφτης είχε δει πολύ αίμα και πολύ θανατικό αλλά, για κάποιο λόγο, ανατρίχιασε λες κι ήταν πρωτάρης.

«Αυτό το αίμα δεν ξέρουμε τίνος είναι... μπορεί να είναι του δικού σου αδερφού ή του δικού μου. Είναι όμως αίμα που έτρεξε άδικα και δεν πρέπει να μείνει χωρίς ανταπόδοση. Γιατί να μη γίνει η σημαία μας;...»

Όταν χώρισαν οι δύο φαντάροι, έκρυσσε ο καθένας στην τσέπη του ένα κομμάτι από το ματωμένο κουρέλι. Θα ήταν το σύμβολό τους για ν' αναγνωρίζονται, όσος καιρός κι αν περνούσε, όπως κι αν πήγαιναν τα πράγματα. Κι ορκίστηκαν ότι θα έκαναν τ' αδύνατα δυνατά για να γίνει η σημαία τους σύμβολο και των άλλων φαντάρων, και από τα δύο στρατόπεδα, είτε ήταν μάγειρες είτε ράφτες, είτε έφτιαχναν δρόμους είτε ζύμωναν ψωμί, είτε έτρεφαν γουρούνια είτε έβοσκαν πρόβατα. Κι αν πέθαιναν, υποσχέθηκαν ο ένας στον άλλον ότι θα το έδιναν σε κάποιον επόμενο που, κι εκείνος με τη σειρά του, θ' αγωνιζόταν για το κόκκινο πανί, όπως θ' αγωνιζόταν και για όσα αντιπροσώπευε: τη δουλειά, την προκοπή και την ειρήνη για όλους.

Α, δεν θα κοιμούνταν καθόλου ήσυχα στα μαλακά κρεβάτια τους οι βασιλιάδες, αν ήξεραν τι συζήτησαν οι δύο «εχθροί» φαντάροι σ' εκείνη την ερημιά. Όσο προσεχτικά αμπαρωμένοι κι αν ήταν στα προφυλαγμένα παλάτια τους, δεν θα μπορούσαν ν' αποφύγουν τη σκέψη ότι τα πράγματα είχαν αρχίσει να μην πηγαίνουν τόσο καλά. Γιατί όταν οι άνθρωποι που μοχθούν ολημερίς αρχίσουν ν' αμφισβητούν όχι το βασιλιά αλλά το θρόνο, όταν οι φαντάροι που παλεύουν νηστικοί για «τιμή και πατρίδα» αρχίζουν ν' αμφισβητούν όχι τους στρατηγούς αλλά τον πόλεμο που σκοτώνει πολλούς για τα συμφέροντα λίγων, κανένας από τους ωφελημένους λίγους δεν μπορεί να πει ότι στέκεται στη θέση του όπως πριν.

Η αλήθεια είναι ότι, όλοι εμείς τους είμαστε χρήσιμοι πολύ. Στην ειρήνη δουλεύουμε για λογαριασμό τους και στον πόλεμο σκοτώνουμε και σκοτωνόμαστε για χάρη τους. Αλλά παύουμε να τους είμαστε χρήσιμοι, όταν αρχίζουμε να σκεφτόμαστε! Τότε είναι που αρχίζει το ντόμινο της καταστροφής τους. Τότε, και μόνο τότε, μπορούμε να γίνουμε χρήσιμοι για δικό μας λογαριασμό!

Μια παραμυθική ιστορία βασισμένη στο Γερμανικό Εγχειρίδιο Πολέμου

